

skabet, hvor det skulde anlægge store, langstrakte Vandingsanlæg i temmelig værdifulge Egne, maatte udføre samme med de forholdsvis smaa, strengt begrænsede Midler, som ere stillede til Selskabets Raadighed, og det kunde ei heller derpaa anvende enorme Udgifter, uden at Hjælpen vilde være kjøbt for dyrt. Man har altsaa været nødsaget til at forminske Udgiften, hvor det var muligt, og man har fundet et særdeles bekvemt og praktisk Middel dertil i disse Sandudfylninger (Lh. Nielsen: Det har ødelagt Engene nedenfor). Jeg betvivler ikke, at det ærede Medlem for Veile Amts 3die Balgfreds i dette Dieblik tror at paatale virkelige Forurettelser. Men han maa ikke tage mig det ilde op, naar jeg med fuld Overbevisning udtaler, at jeg tror, at han er paa Bilsþor. Det er ganske vist, at det ikke er muligt at fremme noget stort Foretagende i Livet, uden at det vil komme til at staa enkelte Menneker i Veien, enten fordi det mere eller mindre berører deres personlige Interesser, eller fordi, naar de ikke selv kunne have Fordel deraf, kunne de heller ikke lide, at Andre skulle have det. Det Sidste spiller en meget stor Rolle i Oppositionen imod Høvedselskabet. Vi, der ikke med nogen som helst nok saa fjern privat Interesse ere knyttede til Høvedselskabet, men som have en levende offentlig Interesse for dets Virksomhed og derfor efter fattig Leilighed bidrage til at støtte Selskabet, vi have aldrig nogensinde kunnet opdage, hvorfra denne Opposition mod Høvedselskabet udsprang uden fra dem, der se Naboer og Gjenboer og fjernere Personer drage Fordel af Høvedselskabet, uden at de selv kunne faae Andel deri. Naar der bliver anlagt Vandingsanlæg eller andet Sligt, som kommer Private til Gode, er det naturligvis fra alle Sider et Ønske om at drage Fordel deraf, men det er umuligt for Selskabet at kunne udstrække sine Velgjerninger til enhver som helst Lodsseier, der bor i Nærheden. De, der ere saa heldige, at kunne drage Fordel af samme, ere taknemmelige derfor, men de, som Selskabet ikke kan udstrække sin velgjørende Virksomhed til, gjøre den allerstørste Allarm over de mest intetsigende Smaating, som aldrig burde være fket overfor Foretagender af saa stor og almen Betydning. Der har for længe siden været Klaget til Indenrigsministeren over det, som den ærede Rigsdagsmand her har paatalet, og i Anledning heraf har der været foranstaltet fornødne Undersøgelser, og Resultatet af disse har altid været, at man har gjort stor Allarm over ingen Ting. Dette er, mine Herrer, hvad der hidtil har foreligget i denne Sag. Dermed benegtes ikke, hvad jeg allerede før indrømmede, at, naar et stort Foretagende fremmes, kan det komme til i en eller anden Retning at staa andre Interesser i Veien; men det benegtes paa det Bestemteste, at dette har nogensomhelst Betydning overfor de store Interesser, som ere fremmede, og jeg vil gjøre den ærede Rigs-

dagsmand opmærksom paa, at vi jo have lovhljede Autoriteter, hvis Op-gave det er at tage baade Hovedvandløb, Naer og de mindre Vandløb under Beskyttelse, og indenfor denne Beskyttelse kan jo enhver Klager paatale sine tilfidefattede Interesser og faae dem værgeede ligesaa godt paa Høden som i Landets frugtbare Egne. Det er altsaa den Veie, man maa gaa, hvis man tror sig forurettet; det er hverken Folkething eller Regering, men det er de ved Lovgivningen indsatte Autoriteter, som skulle undersøge og paakende, om der er Anledning til Klage, og fikke den Paagjældende den Erstatning, han kan have Udkomst til. Jeg maa derfor afse, at der fra dette Standpunkt kan gøres nogen som helst Indsigelse mod Høvedselskabets Virksomhed, thi saa vilde enhver stor og fortjenstfuld Virksomhed, Jernbaner og Telegrafer o. L. give langt større og mere berettigede Grunde til Opposition, da de langt oftere træde private Interesser i Veien, men som, naar det paatales, maa søges erstattet paa en retfærdig og billig Maade. (Lh. Nielsen: Høvedbanken!). Med Hensyn til Høvedbanken skal jeg ogsaa bevare det ærede Medlems Indvending. Den er ikke oprettet af Høvedselskabet, om det end laa i dets Interesse ved de Pengeomsætninger, som dets Virksomhed nødvendiggjør, at kunne have en saadan Bank til sin Disposition, ligesom andre lignende Institutioner benytte slige Banker til deres Omsætninger. Den private Interesse, som Høvedselskabet har i selv at benytte Banken, er saameget mere berettiget, som Banken ogsaa ad andre Veie fremmer Høvedselskabets Formaal; men Høvedselskabet hverken bestyrer Banken eller er paa anden Maade knyttet til Banken, end disse Forhold føre med sig. Det var overensstemmende med Høvedselskabets Ønsker og Interesser, at Banken blev oprettet, men Banken tilhører Andre, og da Høvedselskabet Intet har at gjøre med dens Bestyrelse, kan man ikke hebreide Høvedselskabet Noget, der følger med hele Nutidens Pengevæsen og Omsætningsforhold, og som findes overalt i hele den civiliserede Verden. Jeg finder for mit Vedkommende ikke Anledning til at tage Høvedbanken i Forsvar og har aldeles Intet mod, at den forsvandt. Jeg kan kun ikke tie til, at Høvedselskabet skal gøres ansvarlig, fordi Høvedbanken har sat Renten lidt i Heiret; thi det ligger dog i Sagens Natur, at Høvedselskabet maatte være berettiget til at benytte de Lettelser i Omsætningen, som bruges alle andre Steder, og det er jo ikke Høvedselskabet, men Rigsdagen, som har frigjort Renten. For imidlertid at komme tilbage til, hvad det ærede Flertal har bragt frem under Nr. 14, vil jeg opfordre det høie Thing til allerede nu at følge Flertallet saa vidt, at det med levende Interesse understøtter Høvedselskabets Virksomhed og i videre Omfang, end det hidtil har været Tilfældet; thi jeg tror vel at kunne appellere til de Herrers egen Dom, naar jeg spørger, om vi kunne slaa os til No med Bevidstheden